

“Jij moet het doen”

Ineke van der Vegte-van Asselt

Met deze woorden ongeveer eindigde het gesprek waarin de heer Cromptvoets gevraagd werd voorzitter te worden van de op te richten Oudheid Kundige Vereniging (OKV). Er werd gezegd: “We hebben iemand nodig die goed papieren kan lezen en de mensen kan toespreken”.

Wij praten met de heer Cromptvoets en zijn vrouw over de eerste tijd van de OKV. Over die tijd is weinig bekend bij de Kring. Er zijn geen geschreven notulen of iets dergelijks.

De heer Cromptvoets was de eerste voorzitter van de OKV. In verband met het 40-jarig jubileum hebben wij (Jan Lubberts, Auke Vlietstra, Ineke van der Vegte), de heer Cromptvoets uitgenodigd voor een gesprek. Op zijn verzoek vindt dat plaats in de werkruimte van de vereniging; hij is erg benieuwd hoe het nu gaat met de Oudheidkundige Kring.

Na de ontvangst volgt een korte rondleiding. Jack Damen vertelt over het digitaliseren van 30.000 foto's in het Adlib systeem. Het professionele systeem dat ook door musea wordt gebruikt. Met dit systeem is het mogelijk dwarsverbanden te zoeken. Door de zoekopdracht 'kerken in de gemeente Voorst' bijvoorbeeld, kun je snel alle kerkinterieurs zien en vergelijken. De heer Cromptvoets is zeer onder de indruk, het ontlokt hem de opmerking: *“Chapeau OKV! Jullie kunnen trots zijn. Ik heb alleen het eerste begin maar mee gemaakt”.*

De heer Cromptvoets met een schilderij van zijn voormalige huis in Voorst (Binnenweg 7)

Binnenweg 7 te Voorst

Wij zijn erg benieuwd naar dat eerste begin en hoe het zich ontwikkelde tot de Oudheidkundige Kring Voorst.

De heer Cromptvoets vertelt:

“Meester De Wilde uit Gietelo wilde een oudheidkundig genootschap oprichten. Voordien gebeurde er van alles, maar niet in georganiseerd verband. Maar dan moest er wel iemand gevonden worden die vergaderingen kon voorzitten, toespraken kon houden enz., want De Wilde was wel zeer bloemrijk, maar in het zicht van een volle zaal viel hij stil. Zijn collega in Voorst, Henk Arendse, benaderde mij met de vraag of ik daar wat voor voelde. Ik was in die tijd zeer geïnteresseerd in de historie van Voorst en haar buitenplaatsen, maar ook druk met een nieuwe baan, twee kleine kinderen en de verbouwing van de boerderij aan de Binnenweg 7-9.”

Mevrouw Cromptvoets vertelt dat zij

IJsselsteentjes schoon boende en dat waren er vele, tot één dag voor de geboorte van hun van de kindje. Door alle drukte in die tijd, krijgt zij nu pas goed zicht op alle activiteiten destijds.

In de schaarse vrije tijd, als die er was, werd er gefietst naar één van de vele landgoederen in de omgeving. De Nijenbeek fascineerde vooral. Ook hij is stiekem - en wie niet in die tijd - in de ruïne geklommen, tot de tweede verdieping. Daar zakte je echt door de vloer, werd het levensgevaarlijk en moest je terug.

De heer Cromptvoets vertelt verder.....

“In eerste instantie hield ik dus ook de boot af, omdat ik er eigenlijk geen tijd voor had. Maar het bestuur in oprichting, waaronder de heer Bessels en ene mevrouw Van Heuven van de Rijksstraatweg liet niet af, waarop het bestuur in oprichting haar laatste troef uitspeelde.

Ik zocht in die tijd een afgedankte halve molensteen om als vuurplaats in de schouw van mijn boerderij te dienen. En Bessels had er één liggen achter zijn werf. Toen kon ik geen nee meer zeggen. Dus vandaar dat er nog heden ten dage in het boerderijtje aan de Binnenweg 7-9 een molensteen ligt die als vuurplaats functioneert en vandaar ook dat ik mij een toen heb laten overhalen om voorzitter te worden”.

Dat bleek een sterke troef te zijn van de heer Bessels uit Posterenk. En ook de druk van meester De Wilde - we hebben iemand nodig, die goed papieren kan lezen en de mensen kan toespreken en *“jij moet het doen”*- werkte uiteindelijk.

Verder vertelt de heer Cromptvoets.....

“In de - toen nog - verwaarloosde oude tuin naast onze boerderij, waar voorheen kassen lagen en nu nog de ooievaar op de schoorsteen daarvan broedt (die voor

het eerst na lange tijd weer kwam op de dag dat onze zoon geboren werd) heb ik indertijd met Ten Hove nog een oude houten put opgegraven waar allerlei interessante dingen uit kwamen, die vast nog ergens liggen opgeslagen. Helaas liep de put na een tijdje onder water zodat we nog enige tijd hebben gedoken met een duikersuitrusting. Maar uiteindelijk hebben we moeten stoppen omdat het te gevaarlijk werd”.

De heer Cromptvoets groef met de heer Ten Hove (treinmachinist uit Voorst). Het is nu nog bekend dat deze het liefst alleen groef om zoveel mogelijk verstoring van de bodem te voorkomen. In de put uit de 8^e eeuw werden o.a. resten van oude potten, een maalsteen, een uitgeholde boomstam, een koehoorn en een pijp gevonden. Ze liggen nu in vitrines in de kerk van Voorst. De heer Ten Hove heeft ze geschonken aan de kerk.

De heer Ten Hove aan het werk in de put en daarnaast enkele vondsten (bewaard in de kerk te Voorst).

Zo waren er contacten ontstaan tussen verschillende mensen:

Meester De Wilde, meester Rengersen, de heer Bessels, de heer Ten Hove, meester Arendse, de heer Vredenberg, de heer Jeswiet. Zij waren *“gedreven liefhebbers en hobbyisten van de oudheid en geschiedenis van Voorst en omgeving”*. Ook mevrouw Van Heuven behoorde tot dat groepje, voor zover bekend werkte zij bij het archief in Zutphen.

Rond 1975 kwam dit groepje regelmatig bij elkaar, eerst in ‘Het Wapen van Gelderland’ aan de Wilhelminaweg (het huidige speelparadijs, pannenkoekenhuis). Later kwam men bij elkaar in huiskamers.

De groep wilde ook de belangstelling bij anderen wekken voor “geschiedenis en oudheid” in de directe omgeving. Men trok er ook met elkaar op uit, er werd gewandeld op de Voorsterklei en men is met de bus naar Xanten geweest.

Voor de sommigen ging het niet snel genoeg. Men mopperde regelmatig op de heer Cromptvoets, dat deze te weinig deed voor de oprichting.

Van die tijd zijn geen geschreven documenten, verslagen, bekend. Uit overlevering is bekend dat de oprichtingsdatum 18 december 1975 is.

Wel is bekend van die beginfase dat men een vereniging wilde oprichten voor de *hele* gemeente Voorst. Beschrijvingen van oude historische plaatsen en gronden, bijvoorbeeld in Nijbroek en Terwolde, moesten net als van Voorst, bewaard worden voor toekomstige generaties.

Verhalen over kleurrijke mensen uit die tijd worden verteld tijdens onze bijeenkomst, bijvoorbeeld over meester De Wilde. Wat kon hij in prachtige zinnen spreken, met vervoegingen en al (bijvoorbeeld: in den huize van.....bevond zich den grooten). Als hij vertelde hing iedereen aan zijn lippen: hij kon prachtig verhalen vertellen!

Maar ook bijzondere voorvallen komen in de herinnering terug. Meester De Wilde zei elk jaar tegen 5 december: *“Sinterklaas komt niet aan bij ons, wij hebben geen spoor, geen sloten en wateren, maar Sinterklaas komt bij ons van zolder”*.

En dat geloofden alle kinderen, want de Sint kwam op 5 december van de schoolzolder. En dat ging bijna mis toen: die keer dat Sint nieuwe deftige schoenen voor een bruiloft had gekocht en aan had gedaan.

Meester De Wilde vertelde over die nieuwe schoenen op het moment dat Sint de ladder afkwam van zolder. Op de één na laatste sport van de ladder ging het mis, Sint gleed uit en zei een heel lelijk woord! Meester De Wilde zette luid een lied in en hoopte dat geen kind had gehoord wat Sint zei!

De statuten zijn notarieel verleden op 8 maart 1978.

De OKV is nu formeel opgericht en erflatingen en legaten kunnen in de beste orde in ontvangst genomen worden, zo vermeldt het eerste verslag. Dat verslag is van woensdag 8 maart, de eerste formele ledenbijeenkomst in 't Stations Koffiehuis in Twello. Vanaf dat moment zijn er notulen en verslagen bewaard gebleven.

Zo wordt er ook melding gemaakt van een college ‘oude handschriften lezen’ en over opgravingen in de zeer oude Nederlands Hervormde kerk in Voorst.

Maar ook wordt vermeld dat niet betalende leden *“met zachte hand worden gemaand tot het alsnog voldoen aan hun verplichting”*. De kascommissie wordt benoemd om *“het gouden kalf van de vereniging te bejureren”* weer zo’n prachtige woordspeling van meester De Wilde, voor ‘de kascontrole’.

De ledenvergadering wordt vervolgd met een lezing over Dijkverzwaren en Geschiedenis. Uiteindelijk sluit de voorzitter de vergadering: *“met woorden van dank en een beheerste dreun met de imitatie-mesolitische jachthamer”*.

Misschien moeten we nu nog op zoek gaan naar verhalen van het allereerste groepje enthousiaste mensen, in de tijd voor 1975.

Half april 1978 komt het eerste nummer van het orgaan van de Kring, Kronijck, uit. In het ten geleide schrijft de voorzitter gedachten en woorden die ons ook nu nog uit het hart gegrepen zijn.

Voorst is een dorp, of nog liever een gemeente, vol historie. Oude geschriften beginnen hun relaas al twaalf eeuwen terug en van nog veel vroeger vertellen stille getuigen in het land -grafheuvels uit de ijzertijd- en de diep in de grond verborgen scherven en brokstukken, van wat ooit een mensenhand bediende.

Dit verhaal, deze kroniek der geschiedenis, dringt zich nooit op, maar moet ontdekt worden.

Onze Oudheidkundige Kring herbergt onder haar leden vele kenners die ons kunnen helpen het verhaal van volk en streek weer na te vertellen.

Vanuit de kroniek der geschiedenis krijgt de werkelijkheid van vandaag een ander gezicht, ontdek je pas wat het ons omringende landschap kan vertellen.

Ik ben blij dat de Oudheidkundige Kring nu zover is, dat door regelmatige bijdragen van vaste auteurs en leden met uiteenlopende belangstelling, het verhaal, de kroniek van de tijd, geschreven kan worden en wat belangrijker is, binnen onze kring kan worden verspreid zodat de mensen met gelijkgerichte belangstelling elkaar kunnen vinden en er nieuwe, leerzame contacten kunnen ontstaan.

Verder is het niet onbelangrijk dat het Bestuur voortaan een spreekbuis heeft voor mededelingen en nieuwtjes, maar beter nog is het als dit blad gaat fungeren als spreekbuis voor de leden.

Tot slot dank ik de redactiecommissie voor hun inspanning om de "Kronijck" het licht te laten zien en ik wens deze waardevolle uitbreiding van de Kring een lang en voorspoedig leven toe.

DE VOORZITTER.

Uit de eerste aflevering van - toen nog - de Kronijck, waarin voorzitter Crompvoets een voorwoord schreef,

Heel kort na het verschijnen van de eerste Kronijck kreeg de heer Crompvoets een nieuwe baan in zijn geboortestreek en het gezin verhuisde naar het zuiden.

De heer Crompvoets en zijn vrouw overwogen om - na de hernieuwde kennismaking met de OKV - weer lid te worden.

Wij danken hen hartelijk voor het aangename, geanimeerde gesprek.